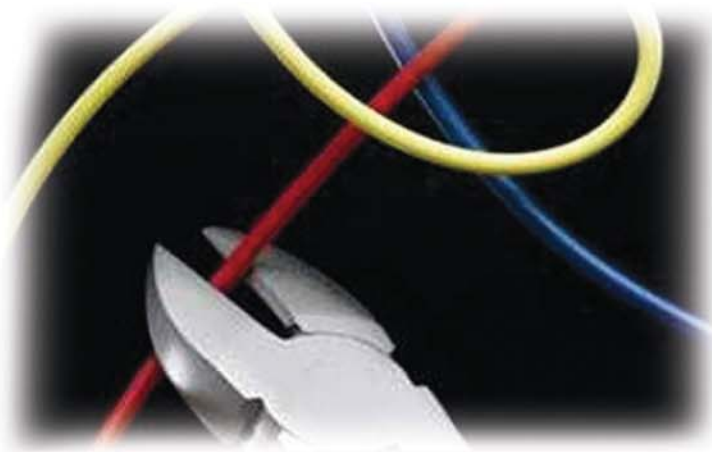

YÖK UYGULAMALARI VE MESLEK ALANIMIZA YANSIMALARI

Ülkemizde toplumsal muhalefetin yükseldiği yıllarda, üniversitelerden yükselen seslerden rahatsız olanların ortaya çıkardığı yüksek öğrenim sistemi ile üniversitedeki ticarileşme süreci ve paralı eğitim anlayışı, tüm eğitim sistemimize yayılmıştır. Üniversiteler özgür tartışmanın olduğu kurumlar olması gerekirken, yapılan düzenlemeler, karşıtı veya eleştireni tasfiye etmeyi hedeflemiş, bu durum da korku kültürünün üniversiteye hakim kılınmasını beraberinde getirmiştir. Bunun sonucu olarak, akademik özgürlükler ortadan kaldırılmış, eleştirel bilim insanlarının egemen ideolojiye, YÖK sisteminin otoriter hiyerarşisine ve üniversitelerin gerici ve piyasacı dönüşümüne karşı ses çıkarmaları engellenmeye çalışılmıştır.

Yakın sürece baktığımız zaman, YÖK de başlayan kadrolaşma ve yeniden yapılanmanın, yeni üniversite rektörlerinin ve yönetim kadrolarının atamalarında da devam ettiği görülmektedir. Bu süreç de, bilim insanı niteliği taşıyan çağdaş ve aydın öğretim kadrolarının tasfiyesine yönelik yoğun bir çaba içerisinde girildiği gözlenmektedir. Üniversitede öğretim üyeliği; iş güvencesinin sorun olmaktan çıktığı, ekonomik kaygıların asgariye indiği, özgür düşünce ve özgür bilim üretiminin yapılabildiği "demokratik ve özerk üniversite" yapısıyla sağlanabilir. Türkiye'de üniversiteler ve araştırma kurumlarının tepesindeki YÖK, akademik özgürlükleri ve öğretim elemanlarının iş güvencelerini ortadan kaldırmıştır. Disiplin yönetmelikleri, öğretim elemanları üzerinde her türlü baskı ve korkunun bir aracı olarak ve hukuka aykırı bir biçimde işletilebilmektedir. Bunun sonucu birçok öğretim elemanının özlük haklarına müdahale edilebilmekte, kadro verilmemekte, basit gerekçelerle haklarında soruşturma açılabilen, hatta hukuksuz bir biçimde görevlerine son verilebilmektedir. Bu durum, genç akademisyenlerin üniversitelerden uzaklaşmasına neden olduğu gibi, gençlerin üniversiteye yönelmelerini azaltmaktadır.

YÖK 'ün bir süre önce üniversitelere gönderdiği bir yazı ile öğretim elemanlarının meslek odalarında yönetim veya denetim organlarında görev almalarını Anayasa'ya aykırı bir biçimde, üniversite yönetiminin iznine bağlama girişimleri TMMOB'nin girişimleri ile durdurulmuştur. Ancak süreç içinde bazı üniversitelerde, Oda yöneticisi öğretim üyelerinin görevlerinden, üniversite yönetimleri tarafından istifaya zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Üniversite öğretim üyelerinin üye oldukları meslek odalarında yönetimlerde yer almasının izine bağlanması, akademisyenleri örgütlerinden soğutmak ve meslek odalarıyla akademisyenlerin bağı koparmayı amaçlamaktadır.

YÖK ayrıca "Yükseköğretim Kurumlarında Danışma Kurulları Kurulması Hakkında Yönetmelik Taslağı" görüş için üniversitelere göndermiştir. YÖK tarafından hazırlanan taslakta, yönetmeliğin amacı "Yükseköğretim Kurumlarında gerek akademik, gerek idari faaliyetler açısından, yüksek ve sürdürülebilir kalitede hizmetlerin sağlanabilmesinde daha rasyonel ve verimli sonuçlara ulaşabilmek için, yükseköğretim kurumları dışındaki paydaşların da katılacağı Danışma Kurullarının oluşturulması ve bunların ortak çalışma ilkelerini belirlemektir" biçiminde tariflenmiştir. Taslak metinde Danışma Kurulu üyeleri incelendiğinde, TMMOB'nin de adı olmasına karşın üniversitenin asli bileşenlerinin temsilcileri olan örgüt ya da sendikalar ile diğer meslek kuruluşlarının temsilcilerine yer verilmediği görülmektedir.

Günümüzde Devlet üniversitelerinden 87 bölümde, Vakıf üniversitelerinden 77 bölümde Elektrik Mühendisleri Odasının sorumluluk alanına giren mühendislik eğitimleri verilmektedir. Üç büyük il dışında bulunan neredeyse tüm Devlet Üniversiteleri örgün öğrenime (ÖÖ) ek olarak, ikinci Öğretim (İÖ) programı vardır ve bu programlarda kontenjanlar eşitlenmiştir. Üç üniversitelerinin Bilgisayar Mühendislikleri uzaktan eğitim yapmaktadır. Beş üniversitelerinin bilgisayar, yazılım ve bilişim sistemleri bölümlerinde çift diplomalı ücretli programlarda bulunmaktadır.

YÖK son yıllarda Devlet Üniversitelerinin bilgisi ve görüşü olmadan %20 ile %50 arasında değişen kontenjan artırımına gitmiştir. Özellikle 2009-2010 yılında gerçekleştirilen artış oranlarını ile ÖÖ ve İÖ öğrenci sayıları eşitlenmiştir. Bunun yanında bazı üniversitelerin mühendislik bölümleri uzaktan eğitim yapmaya başlamıştır. Üniversitelerinde öğretim üyesi sayısının yetersiz olduğu bölümlerde en az haftada 20 saat ders veren bir öğretim üyesinin, araştırma ve yayın yapmak olanağı kalmamaktadır. Her ile bir üniversite mantığı ile açılan bu üniversiteler yeterli düzeyde akademik bir eğitim verememektedirler.

Mühendislik eğitiminde son dönemlerde üzerinde tartışılması gereken diğer bir konu ise Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin, Teknoloji Fakültesine dönüştürülmüş olmasıdır. YÖK de yapılan değerlendirmelerde; teknoloji fakültelerinin, teknik eğitim fakültesinin işlevlerini de yerine getireceği, teknoloji fakültelerinde alan eğitimi ile formasyon eğitiminin birbirinden ayrılarak, yüksek nitelikli teknik eleman yetiştirme işlevi ve mesleki teknik ortaöğretime daha nitelikli öğretmen yetiştirme işlevinin birlikte gerçekleştirileceği belirtilmektedir. Alan eğitimi alan teknoloji fakültesi mezunlarının "uygulama mühendisi" olacakları, görev, yetki ve sorumluluk bakımından mühendislik fakültesi mezunu ile teknoloji fakültesi mezunu "mühendis" unvanı arasında hiçbir fark söz konusu olmayacağı belirtilmektedir. Bunun sonucu olarak Teknoloji Fakültelerinde mühendislik bölümleri açılarak, piyasaya ucuz iş gücü olarak mühendis yetiştirecek yapılanmalar önü açılmıştır.

Elektrik Mühendisleri Odasının 2009 yılında EMO üyelerinin İstihdamı araştırmasına göre; elektrik-elektronik mühendislerinde yüzde 10.7, elektrik mühendislerinde yüzde 10.3, bilgisayar mühendislerinde yüzde 9.5, elektronik haberleşme mühendislerinde yüzde 8.3, elektronik mühendislerinde yüzde 7.7, biyomedikal mühendislerinde yüzde 7.1 oranına ulaşan işsizlik söz konusudur. Mühendislik gibi üniversite sınavlarında çok yüksek puanlarla ülkemizin en iyi öğrencilerinin seçtiği bir meslek alanında, yüzde 10'ları aşan işsizlik oranı ciddi bir istihdam sorunu olduğunu göstermektedir. Bu soruna dahi çözüm üretilemezken, Teknoloji Fakülteleri ile yeni işsiz mühendisler yaratma girişimi, bilimsel ve akademik hiçbir gerekçeyle açıklanamaz. Bu uygulama önümüzdeki süreçte mühendislik mesleğimizi, yetki ve sorumluluk alanlarımızı tam bir karmaşaya sürükleyecektir.

YÖK ile birlikte meslek alanımıza bir mühendislik disiplini daha dahil oldu. Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümleri öğrenci almaya ve mezun vermeye başladı. Bu yeni bölümlerin yanında, bazı elektrik veya elektronik haberleşme bölümleri de daha yüksek puanlı öğrencileri almak için isimlerini "Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü" olarak değiştirdiler. Bunun yanında özellikle vakıf üniversiteleri elektrik mühendisliği bölümleri laboratuvarlarını, maliyetleri nedeniyle kurmak istememeleri, bu üniversiteleri elektrik-elektronik mühendisliği bölümleri açarak iki unvanı bir arada vererek, cazibe yaratma çabalarına neden olmuştur. Sanayide ise çift unvanlı mühendislerin hem elektrik hem de elektronik ile ilgili konularda yetkin olacağı görüşü ile sorumluluk verildiği gözlenmektedir. Halbuki bu bölümlerin bir çoğunda son sınıfta uzmanlaşma seçmeli programlar ile oluşturulmaktadır. Bir çok üniversitenin altyapısı göz önüne alındığında, elektrik-elektronik mühendisliği unvanlı bir çok meslektaşımızın elektronik ağırlıklı bir eğitimden geçtiği tespit edilebilmektedir. Bu durum özellikle serbest müşavir mühendislik (SMM) alanının düzenlenmesinde, transcript(not dökümü) incelemesi nedeniyle EMO 'yu ve üyesini karşı karşıya getirmektedir.

Çift unvanlı meslektaşlarımızla ilgili son zamanlarda yaşanan bir sorun da kamu personeli olarak atanma esnasında yaşanmaktadır. Konuyla ilgili EMO'nun YÖK, üniversiteler ve Devlet Personel Başkanlığı nezdinde girişimleri uzun bir süre sonuçsuz kalmıştır. YÖK bu konuda son aldığı bir karar ile "Elektrik Mühendisliği Bölümünden mezun teknik eleman yerine Elektrik-Elektronik Mühendisliği mezunlarının kullanılabilmesini ve Elektrik-Elektronik Mühendisliği diplomasının Elektrik Mühendisliği diplomasına denk olduğuna, söz konusu bölüm mezunlarının aynı koşullarda KPSS Kılavuzunda tercih hakkına sahip oluklarına ve elektrik mühendisi hizmeti yapabileceklerine" karar vermiştir.

Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümlerinin büyük bir bölümü, öğretim elemanı ve donanım olarak elektronik mühendisliği alanında eğitim verdiklerinden, müfredatlarında elektrik mühendisliği eğitimindeki meslek derslerine yer vermemektedirler. YÖK'ün bu kararı mühendisleri eğitimi almadıkları elektrik tesislerinde çalışmayı gerektireceğinden can ve mal güvenliği açısından tehlikeli sonuçlara neden olabilecektir. Bunun çözümü; üniversitelerin vermiş oldukları mezuniyet belgelerinde (diploma), mühendislik eğitimi sürecinde seçilen ve eğitimi görülen alanın, "Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü'nde Enerji Sistemleri(Elektrik Tesisleri) ağırlıklı olarak çalışmaları başarıyla bitirmiş ve lisans derecesi almaya hak kazanmıştır" örneğinde olduğu gibi belirtilmesidir. Bunun diğer örnekleri elektronik iletişim, kontrol sistemleri, elektronik, biyomedikal sistemler ağırlıklı olarak adlandırılabilir.

YÖK 2005 yılında aldığı bir kararla mühendislik/mimarlık fakültelerinden mezun olanların (3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 3. maddesinde aykırı olmasına rağmen) diplomalarında unvanların yer almayacağını belirtmiştir.

"Madde 3.Birinci maddenin (a) ve (b) fıkalarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara (Yüksek mühendis) veya (Yüksek mimar) ve (c) ve (d) fıkalarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara da (Mühendis) veya (Mimar) unvanı verilir. Bu unvanlar diploma veya ruhsatnamelere de ders olunur."

Bu maddeye göre diplomalarda unvan bulunması gerekmektedir. TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından İTÜ Rektörlüğü aleyhine açılan davada İstanbul 9. İdare Mahkemesi, İTÜ Rektörlüğü'nün diplomalarda unvan kullanılmaması yönündeki uygulamasını iptal etti. Ancak üzerinden yıllar geçmesine rağmen mahkeme kararı uygulanmadı. TMMOB'nin YÖK'ün yasalara aykırı bu uygulamasına karşın bu güne kadar takipsiz ve duyarsız kalışı anlaşılabilir.

YÖK uygulamalarının eğitim ve meslek alanımızda yarattığı karmaşa, YÖK ile yargı arasında yaşanan gerilimler, YÖK'ün yapısını yeniden sorgulamayı, bu yapının neden kurulduğunu bir kez daha hatırlatmayı zorunlu kılmıştır. Demokratik, katılımcı, özerk, bilimsel üniversite anlayışının hayata geçirilmesi için YÖK ve siyasal iktidarı temsil ettiği anlayışlar üniversitelerimizden ellerini çekmelidir. Üniversitelerimiz ancak o zaman demokratik işleyişin egemen olduğu, bilimin özgürce üretildiği kurumlar olabilir.